

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ СУБ'ЄКТАМИ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ ЗАВДАННЯ ІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ

Віктор Юрійович ЄНА,

*здобувач Харківського національного
університету внутрішніх справ*

Забезпечення публічної безпеки і порядку є однією з ключових функцій держави, від реалізації якої залежить не лише стабільність суспільних процесів, а й рівень довіри громадян до органів публічної влади, ефективність реалізації прав і свобод людини, а також загальна якість життя в суспільстві. В умовах зростання складності соціальних процесів, трансформації безпекових викликів та загроз, а також активної інтеграції України до європейського правового простору значно зростає потреба в удосконаленні механізмів взаємодії між усіма суб'єктами, які беруть участь у забезпеченні публічної безпеки та порядку.

До суб'єктів, які беруть участь у забезпеченні публічної безпеки та порядку, належать не лише органи Національної поліції України, Національної гвардії України, Служби безпеки України, Державної служби України з надзвичайних ситуацій, органи місцевого самоврядування, а й інші державні та недержавні інституції, які виконують публічні функції у сфері безпеки.

Сучасна система безпеки потребує не лише чіткої вертикалі управління, але й високого рівня горизонтальної координації між усіма залученими суб'єктами. Відтак на перший план виходить проблема визначення, правового закріплення та практичного застосування адміністративно-правових форм і методів взаємодії суб'єктів публічної безпеки.

Такі форми і методи є не просто технічними інструментами управління, а відображенням ціннісного, правового і стратегічного підходу до організації публічної влади, її відкритості до співпраці та здатності реагувати на реальні потреби суспільства [1, с. 76].

На наш погляд, актуальність дослідження адміністративно-правових форм та методів взаємодії між суб'єктами, які забезпечують публічну безпеку і порядок, зумовлена

необхідністю приведення національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів, зокрема у сфері захисту прав людини, запобігання дискримінації, протидії катуванню та нелюдському поводженню. У контексті реалізації Стратегії розвитку системи правосуддя та забезпечення правопорядку в Україні удосконалення зазначених форм та методів стає одним із ключових завдань адміністративно-правової політики держави [2].

З огляду на це важливим є комплексний аналіз існуючих форм і методів взаємодії між суб'єктами публічної безпеки, виявлення проблем правового регулювання та практичної реалізації цієї взаємодії, а також формування пропозицій щодо її вдосконалення відповідно до сучасних викликів, потреб суспільства та міжнародного досвіду.

Так, питання адміністративно-правових форм і методів взаємодії у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку набуває не лише наукового, а й прикладного, стратегічного значення для зміцнення правопорядку, захисту конституційного ладу та підвищення рівня довіри громадян до держави як гаранта безпеки та законності.

Адміністративно-правові форми - це зовнішнє юридично значуще вираження правомірної діяльності суб'єктів публічного адміністрування, які здійснюють управлінські повноваження в сфері забезпечення публічної безпеки і порядку. Іншими словами, це способи документального або організаційного оформлення управлінських рішень, дій або актів, які мають на меті досягнення певного правового результату в межах адміністративного законодавства.

До адміністративно-правових форм, які використовуються в процесі взаємодії суб'єктів безпеки, можна віднести видання нормативних і ненормативних актів управління (наказів, постанов, розпоряджень, інструкцій), укладення міжвідомчих угод і меморандумів про співпрацю, затвердження спільних планів і протоколів дій, оформлення актів перевірок, звітів та аналітичних документів, а також застосування різного роду адміністративних процедур (реєстрація, ліцензування, дозвільна діяльність, адміністративний нагляд) [3, с. 55].

Важливу роль у забезпеченні публічного порядку також відіграють організаційні форми взаємодії: проведення координаційних рад, оперативних нарад, міжвідомчих робочих

груп, тренувань та спільних патрулювань, які, хоча й не завжди мають нормативно-правову природу, проте суттєво впливають на якість і ефективність реалізації безпекових заходів.

Водночас адміністративно-правові методи - це сукупність способів, прийомів і засобів, які використовуються суб'єктами публічної адміністрації для впливу на поведінку інших учасників правовідносин з метою досягнення управлінських цілей, у тому числі у сфері забезпечення публічного порядку і безпеки. Методи мають внутрішній зміст і відображають характер управлінської взаємодії - від м'якого, переконливого впливу до імперативного примусу. Їх застосування залежить від конкретної ситуації, рівня правосвідомості учасників, ступеня загроз безпеці та інших факторів.

З-поміж основних методів адміністративно-правового регулювання виділяють: метод переконання, який включає просвітницьку, консультативну, роз'яснювальну діяльність і передбачає добровільне дотримання правових норм на основі поінформованості та довіри; метод заохочення, що реалізується через застосування стимулів (нагороди, пільги, премії) для суб'єктів, які ефективно взаємодіють або дотримуються вимог правопорядку [4, с. 189].

Також слід назвати метод адміністративного примусу, що виражається у застосуванні заходів обмеження прав, адміністративного впливу, відповідальності або припинення правопорушень; метод дозволу (дозвільний), який передбачає встановлення попереднього погодження або авторизації певних дій (видача ліцензій, дозволів, погоджень); метод узгодження, що передбачає спільне планування, узгодження позицій, вироблення спільних рішень між суб'єктами публічного управління; метод контролю та нагляду, який реалізується через перевірки, інспектування, моніторинг дій інших суб'єктів та аналіз результатів їхньої діяльності [5, с. 98].

Так, адміністративно-правові форми та методи тісно взаємопов'язані: форми є зовнішнім вираженням правової діяльності органів публічної влади, а методи - внутрішнім механізмом реалізації управлінського впливу. Вони разом утворюють цілісну систему правового регулювання взаємодії між суб'єктами, які виконують завдання із забезпечення публічної безпеки та порядку.

Зазначимо, що ефективне поєднання форм і методів дозволяє не лише забезпечити законність та результативність управлінських рішень, а й досягти високого рівня скоординованості, взаємної довіри, прогнозованості дій суб'єктів безпеки, що є необхідною умовою для належного функціонування публічної адміністрації в умовах сучасних викликів.

Таким чином, адміністративно-правові форми та методи взаємодії між суб'єктами, які забезпечують публічну безпеку і порядок, є важливим інструментом для реалізації державної політики у сфері безпеки. Вони формують організаційно-правове середовище, в якому різні суб'єкти діють узгоджено, ефективно реагують на загрози, дотримуючись принципів законності та верховенства права.

Список використаних джерел:

1. Франчук В. І. Теорія безпеки соціальних систем: підручник. 2-ге вид., перероб. і допов. Львів; Одеса: Фенікс, 2020. 224 с.
2. Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021-2023 роки: Указ Президента України від 11.06.2021 № 231/2021 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021#Text>.
3. Серета В. В., Назар Ю. С., Костовська К. М. Адміністративне право України (у схемах та коментарях): навчальний посібник. Львів: ЛьвДУВС, 2016. 300 с.
4. Юровська В. Метод адміністративного права: теоретико-правовий аналіз. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 188-192.
5. Міщенко В. Б. Поняття та ознаки адміністративного примусу. *Актуальні проблеми сучасної науки і правоохоронної діяльності: тези доп. учасників XXV наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 17 трав. 2018 р.)* / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Наук. т-во студентів, курсантів, слухачів, аспірантів, ад'юнктів, докторантів і молодих вчених. Харків, 2018. С. 98-99.